

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

STRATEGIC INTEGRATION OF BUSINESS PLANNING AND FORECASTING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	11
Sharipov K.A., Ismatullayev T.R.	
ВКЛАД БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МАХАЛЛЕЙ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН: МЕХАНИЗМЫ, ДИНАМИКА И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ	21
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLARNI REJALASHTIRISH VA MOLIVAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH.....	27
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
FERMER XO'JALIKLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA SUBSIDIYA AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	32
Xakimov Zafar Ibragimovich	
IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA DAVLAT INNOVATSION VA INVESTITSION SIYOSATINING O'RNI	38
Xaydarova Yorqinoy Asqar qizi	
QURILISH SANOATIDA KORXONALARNI MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	44
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА	50
Абдуллаева Матлуба Нематовна, Акбарова Муфаррах Мухитдиновна	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ КОМПАЕНС-КОНТРОЛЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УЗБЕКИСТАНЕ	56
Халтурдиев Айтмурат Маратович	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ICHKI BELGILARI	64
Saatova Lolaxon Ergashevna	
INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA RAQOVBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARI	71
Pulatov Abdullo	
MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI TAKOMILLASHTIRISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	76
Axmedov Zafarjon Zokirjon	
МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИИ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ	80
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
KORPORATIV KORXONALARDA KAPITALNI BUDJETLASHTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	85
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATSION MENEJMENTDA KOMMUNIKATSIYA VA TASHKILY MOSLASHUVCHANLIKNING ROLI: O'ZBEKISTON SHAROITI MISOLIDA	92
Atamatov Abdualil Salomovich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING AHAMIYATI VA UNING SALOHİYATINI BELGILOVCHI OMILLAR	97
Qodirov Baxodir Tursunovich, To'rayev Qaxramon Zokirjonovich	

NAMANGAN VILOYATIDA AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK MUHITINI BAHOLASH	103
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	107
Davitova Shaxzoda Doniyor qizi	
ANALYSIS OF THE FORMATION OF MARKET DEMAND AND THE ESTABLISHMENT OF EQUILIBRIUM IN A MARKET ECONOMY	112
Kamilova Nargiza	
BO'LAJAK FIZIKA O'QITUVCHILARINI NANOTEXNOLOGIYA SOHASIDAGI BILIMLARNI TAQDIM ETISHGA VA O'QITISHGA TAYYORLASH METODIKASI	115
Sottarov Abdulvali Umirqulovich	
INTEGRATING AI INTO STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	120
Uktamova Durdona Bakhtiyor qizi, Sultonali Umaraliyevich Mekhmonov	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA IJTIMOYIY HISOBOTLAR VA ULARNING AHAMIYATI	130
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
SANOAT KLASTERINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI.....	135
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIGINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	140
Yangiboev Rustam Berdiyrovich	
MINTAQA IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	145
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
ЭКОЛОГИЯ ТУРИСТА КАК МЕТОД СОЗДАНИЯ КОМФОРТНОЙ И УСТОЙЧИВОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ.....	149
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
BINO VA INSHOOTLARNI BARPO ETISHDA PREFABRIKATSIYALASHGAN HAMDA MODULLI QURILISH TIZIMLARINI AQLLI BOSHQARUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	152
Solijonov Javoxirmirzo Obidjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	163
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O'ZBEKISTONDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	169
Abdusfarmonov Farrux Faxriddinovich	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI SIFATI VA XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQLIGI TAHLILI	174
Safarova Muxabbat Radjabovna	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT SIYOSATI VA DEPOZIT BAZASI DINAMIKASINING BANK LIKVIDLIGIGA TA'SIRI	178
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ISLOMIY MOLIYANING BANK TIZIMIGA INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR, IMKONIYATLAR VA TRANSFORMATSIYA YO'NALISHLARI	186
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SANOATINING HUDUDIY TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI.....	190
Uralov Eliboy Omonovich	

DIVERSIFIKATSIYALASHUV ASOSIDA QURILISH TARMOG' I RIVOJLANISHINI KO'P OMILLI BOG'LANISHLAR ASOSIDA MODELLASHTIRISH.....	194
<i>Yembergenova Aynur Aydosbaevna</i>	
ЩЕБЕНОЧНО-МАСТИЧНЫЙ АСФАЛЬТОБЕТОН В КИТАЕ: СОСТАВ, СВОЙСТВА, ИННОВАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	201
<i>Карабаев Абдужаббор Мелиевич, Занг Хайфей</i>	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SUBYEKTIV RISKNI SHAKLLANTIRUVCHI KOGNITIV OMILLAR VA ULARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI	205
<i>Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov</i>	
HOMILADOR AYOLLAR UCHUN MAXSUS KIIYIMLARNI LOYIHALASHDA ISTE'MOLCHILAR TALABLARINI O'RGANISH	211
<i>D.Sattarova, U.Vakhidova, D.Madiyarovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIR ETUVCHI STATISTIK INDIKATORLAR TIZIMINING METODOLOGIK ASOSLARI VA ULARNING TAHLILIIY IMKONIYATLARI	217
<i>Atayev Jaxongir Erkinovich</i>	
KICHIK BIZNES INVESTITSION KREDITLARINI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISH.....	221
<i>M.O.Yuldoshova</i>	
HUDUDNING "YASHIL IQTISODIYOT" ASOSIDA RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA BAHOLASH USULLARI	226
<i>Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li</i>	
O'ZBEKISTONDA SUV XO'JALIGI TIZIMIDAGI QAYTA TIKLANUVCHI HAVZALAR	231
<i>To'rayev Rasul Nortojiyevich, Seytov Aybek Jumabayevich, Uteuliyev Niyatbay Uteuliyevich, Haydarova Roziya Davronovna</i>	
KORXONALAR IQTISODIY BARQARORLIGINING NAZARIY MODELLARI VA SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA BAHOLASH MEKANIZMLARI	236
<i>Iminova Nargizaxon Akramovna</i>	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA SIYOSATI VA QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELINI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	241
<i>Abduvaliyev Sanjar Abdurahmonovich</i>	
PAHTA VA MEVA-SABZAVOT YETISHTIRUVCHI FERMERLARDA TAVAKKALCHILIK XULQ-ATVORINING QIYOSIIY TAHLILI: ISTIQBOL NAZARIYASI ASOSIDA.....	249
<i>Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich</i>	
ФОРМИРОВАНИЕ МАРКЕТИНГОВОЙ СТРАТЕГИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	253
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
QQS TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO INDIKATORLAR ASOSIDA BAHOLASH	259
<i>Eshkarayev Bobir Chariyevich</i>	
QISHLOQ XO'JALIGIDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING INNOVATSION USULLARI	265
<i>Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEKANIZMINING AMALIIY TAHLILLARI.....	273
<i>Hamroyev Sherzod Axtamovich</i>	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО СПРОСА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ УЗБЕКИСТАНА.....	280
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
O'ZBEKISTON SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DASTURLARINING IMPORT O'RNINI BOSISHDAGI SAMARADORLIGI TAHLILI	287
<i>Sobitova Ra'no Solidjonovna</i>	

NEFT-GAZ LOYIHALARIDA DAVLAT VA INVESTOR MANFAATLARINI MUVOFIQLASHTIRISHNING FISKAL-BOJXONA MEXANIZMLARI.....	290
Mansurov Obid Zaynidinovich	
QURILISH KORXONALARI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH INSTRUMENTLARI	296
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TA'SIRI.....	300
Jahongir Ruziboyevich Qosimov, Narzullayeva Charos	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELINING SEKTORLAR KESIMIDAGI RISKLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	306
Norova Nozima Nabiyeвна	
AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MODELLARI.....	312
Boboyev L Kadruxja Djuraxodjayeвich	
HUDUD EKSPORT SALOHİYATINI STATISTIK TADQIQ ETISHDA RCA INDEKSIDAN FOYDALANISH.....	318
Xurramov Ramazon Allayor o'g'li	
СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ БРЕНДОВ В АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	325
Бобоев Л Кадрухжа Джураходжаевич	
HUDUDLARDA UY-JOY QURILISHI JARAYONINI TASHKIL ETISHNING QONUNIYATLARI VA TAMOYILLARI.....	331
Usmanov Mirumar Abdulla o'g'li	
OYNALI FASAD TIZIMLARINI MONTAJ QILISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	339
Inamov Boxodir Nizamovich, Ozodxo'jayev G'aybulla Sherzodxo'ja o'g'li	
KLASSIK SHIFRLASH ALGORITMLARINING XUSUSIYATLARINI NEYRON TARMOQ ORQALI O'RGANISH.....	344
Davlatov Mirzo-Ulug'bek Bobir o'g'li, Allanov Orif Menglimuratovich, Turdibekov Baxtiyor Baxodir o'gli	
АЛГОРИТМ АДАПТАЦИИ ПАРАМЕТРОВ СИСТЕМ ИДЕНТИФИКАЦИИ ДИНАМИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ.....	350
Сидиков Исамиддин Хакимович, Алимова Гулчехра Рахимжоновна, Ибрагимов Беговот Шералиевич	
ELEKTRON HUKUMATNING BARQAROR RIVOJLANISHI: QOZOG'ISTON VA O'ZBEKISTON TAJRIBASINING QIYOSIY TAHLILI.....	355
Umarova Durdona Abdumannabovna	
UY-JOY FONDI BOSHQARUVINING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	360
Aminova Naima Umar qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJI VA UNI TARTIBGA SOLISHDA MUVOZANATLI REGULYATIV SIYOSAT YURITISH.....	365
Davlatov Ulug'bek Baxodirovich	
HUDUDIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI	370
Avliyaqulov Xudoyberdi	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASH DASTURLARIDA MAVJUD MUAMMOLAR.....	374
Xannarov Komiljon Karimovich	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATINING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARINI MOTIVATSİYALASHGA OID TEXNOLOGIYALAR.....	380
Bekmurodov Navruz Ergashevich	

FORECASTING AND PROMISING DIRECTIONS OF INNOVATIVE INDUSTRIAL AND INVESTMENT DEVELOPMENT IN THE KASHKADARYA REGION.....	393
Sattorov Shohruh	
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПЫТАТЕЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРИЙ НА ОСНОВЕ РАСШИРЕННОЙ РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОЙ МОДЕЛИ С ВЕСОВЫМИ КОЭФФИЦИЕНТАМИ.....	400
Загидуллина Карина Рафаиловна	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ В РАЗВИТИИ ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.....	405
Viktoriya Kan	
HUDUDLARDA SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH JARAYONLARINI STATISTIK BAHOLASH.....	410
Nizomov Maxmud Minovarovich	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ SWOT-АНАЛИЗА ПРИ ФОРМИРОВАНИИ КОРПОРАТИВНОЙ СТРАТЕГИИ.....	414
Махмудов Суннатжон Абдужаббор ўғли	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI BOSHQARUVI STRATEGIYALARINI SAMARALI TASHKIL ETISH.....	419
Ubaydullayev Muhammadjon Abdusamad o'g'li	
TRANSFORMATSION YETAKCHILIK VA XODIMLARNING INNOVATSION XULQ-ATVORI: KORPORATIV TASHKILOTLARDA EMPIRIK TADQIQOT.....	423
Alimov Bobirjon	
EKSPORTBOP QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI QIYMAT ZANJIRIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	432
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li, G.M.Abdulxayeva	
ELEKTRON SAVDODA YASHIRIN IQTISODIY FAOLIYATNI QISQARTIRISHDA MOLIVAVIY NAZORAT MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH.....	437
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MAMLAKAT INNOVATSION FAOLLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLARNING NAZARIY VA USLUBIY TAHLILI.....	441
Azimov Bobir Fattohevich	
O'ZBEKISTON MAHALLIY BUDJETLARINING O'ZIGA XOSLIGI VA UNING DAROMAD MANBALARINI KUCHAYTIRISH MEKANIZMINING ROLINI OSHIRISH MASALALARI.....	445
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
DAVLAT OLIY TA'LIM MUASSALARIDA MOLIVAVIY MUSTAQILLIK SHAROITIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH VOSITALARI.....	450
Adizov Bobir Baxtiyorovich	
SIRKULAR IQTISODIYOT SOHASIDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	457
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ETNOTURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA UNING IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI.....	462
Kunnazarova Orazhan	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSION FAOLLIK MEKANIZMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY JIHATLARI.....	468
Asadova Shaxzoda Zabikhillo qizi	
MINTAQA IMIJI VA INVESTITSIYA OQIMLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	472
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
INSON KAPITALI BARQAROR RIVOJLANISH MANBAI SIFATIDA.....	480
Alimova Oydin Baxtiyorovna	

STUDYING THE FACTORS INFLUENCING INNOVATIVE APPROACHES TO REGIONAL EXPORT EFFICIENCY	486
Qurbanov Feruz Baxramovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA XORIJIY INVESTITSİYALAR JALB ETISH MEKANIZMLARI	491
Xakimov Akbar Anvarovich	
XORIJIY DAVLATLARDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB QUVVATLASHNING ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO'LLASH XUSUSIYATLARI	496
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Atabayeva Mexribon Atabayevna	
ENHANCING LIQUIDITY MANAGEMENT EFFICIENCY IN JOINT-STOCK COMPANIES USING THE GEOMETRIC BROWNIAN MOTION (GBM) MODEL.....	503
Kurbonov Xayrilla	
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ УЗБЕКИСТАНА.....	508
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
YOSHLAR BANDLIGI VA JINOYATCHILIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNI TAHLIL QILISH (O'ZBEKISTON MISOLIDA).....	514
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ	520
Зарекеев Ажинияз Абатович	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	527
Некова Фатима Борисовна	
DAVLAT INVESTITSIYA SIYOSATINI MODERNIZATSIYA QILISH VA LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	533
Kenjaev Ikrom Ergashboevich	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARNING XALQARO AHAMIYATI.....	536
Siddikov Anvarbek Mamasoliyevich	
“SANOAT 5.0 VA BIZNES JARAYONLARINI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI”	540
Lutpidinov Shuxrat Zakirdjanovich	
REINVENTING MANAGEMENT SYSTEMS TO DRIVE EFFICIENCY IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	545
Kodirov Bekzod Khomidjonovich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYAVIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH SHAKLLARI.....	549
Primova Dilafuz To'lqinovna	
TO'QIMACHILIK SANOATINING MILLIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI, O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	556
Shoyimov Adiz Sadredinovich	
ISHLAB CHIQARISH KLASTERLARINING HUDUDIY INNOVATSION RIVOJLANISHGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	564
Turaeva Nargiza Rustamovna	
SAMARQAND VILOYATIDAGI HUDUDIY OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA RESURS SALOHİYATINI INTEGRATSİYALASHGAN BAHOLASH METODLARI TAHLILI.....	570
Meliboyev Ibrohim	
VIDEO-ANALITIKA ASOSIDA YONG'IN XAVFSIZLIK TIZIMLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING TAKOMILLASHTIRILGAN YONDASHUVLARI	575
Shermuhhammad Mo'minov, Tojimirzayeva Xayrixon Abdushukur qizi	

DEVELOPMENT OF «GREEN» AGRICULTURAL SERVICES IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN	580
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
NAMANGAN VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARINING HUDUDYIY IXTISOSLASHUV DARAJASI	586
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
ELEKTR TA'MINOTIDAGI UZILISHLAR TUFAYLI YUZAGA KELADIGAN BEVOSITA VA BILVOSITA IQTISODIY YO'QOTISHLARNI HISOBLASH METODOLOGIYASI.....	593
Oltiboyeva Feruza Ulug'bek qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	598
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ 3.0: ПЕРЕХОД К ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫМ НАЛОГОВЫМ СИСТЕМАМ В УЗБЕКИСТАНЕ И СТРАНАХ СНГ	604
Дамир Рустамович Абдулов	
KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIGA HUDUDYIY SALOHİYAT TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI VA MAHALLIY BOSHQARUV MEXANIZMLARINING INTEGRATSIYALASHGAN TAHLILI.....	609
Ubaydullayev Akmal Tulkinboyevich	
AVTONOM ROBOTLASHGAN TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISH UCHUN HARAКATNI QAYD ETISH MA'LUMOTLARIGA ASOSLANGAN RAQAMLI EGIZAK PLATFORMASI	614
Fazluddin Xusnuddinov Zuxruddin o'g'li, Jamshid Inoyatxodjayev Shuxratullayevich, Jasurxo'ja Xolxo'jayev Muxtor o'g'li	
HUDUDYIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNING O'RNI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA.....	620
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
IPO O'TKAZISH BOSQICHLARI: XALQARO ILMIY ADABIYOTLAR ASOSIDAGI TAHLIL VA O'ZBEKISTON UCHUN XULOSALAR	626
Sabirova Nozima Normat qizi	
YASHIL OBLIGATSIYALAR BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING XALQARO TAJRIBASI VA O'ZBEKISTONDA AMALIYOTGA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	630
Meliqo'ziyeva Dilrabo Muxitdin qizi	
A CROSS-SECTIONAL ANALYSIS OF GLOBALIZATION, EDUCATION, AND TECHNOLOGY'S IMPACT ON IQ LEVELS ACROSS 63 COUNTRIES WORLDWIDE	635
Bahodirova Durdonaxon Tolib kizi, Abdullaxonova Dinora Xursandbek qizi	
DAVLAT BOSHQARUVIDA INVESTITSIYALARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	641
Zavkiddinov Bobur Botirovich	
ANALYTICAL MODELING AND MATLAB-BASED SIMULATION OF A LINEAR ELECTROMAGNETIC ENERGY HARVESTER WITH A TOROIDAL MAGNETIC CORE	645
Abdullayev Mahmudjon Muhammadovich, Sobirov Shohjaxon G'anijon o'g'li	
JAHON NEFT-GAZ KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY STRATEGIYALARI	655
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
MINTAQAVIY TURIZM SOHASIDA MALAKALI KADRLAR TAYYORLASH KLASTERLARINI JORIY QILISH MEXANIZMLARI	662
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
TIJORAT BANKLARIDA ZAMONAVIY TO'LOV TIZIMLARINI JORIY ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR.....	670
Abdusamatov Mamayusup Qulmonovich	
INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	677
Pirmatova Farangiz Ma'rufjonovna	

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ АКТИВОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ	681
Г. Ч. Джавлиев	
TABIYIY POLIMER ASOSIDA ISHLAB CHIQLIGAN BIO-MEMBRANALAR YORDAMIDA ICHIMLIK SUVINI TOZALASHNING ENERGIYA TEJAMKOR USULLARINI YARATISH	685
Ayubova Indiraxon Xamidovna, Ungarova Sohiba Isomiddinovna	
SSIQLIKAKKUMULYATORIDA FAZAVIY O'ZGARUVCHI MATERIALNI HISOBLASH GIDRODINAMIKASI USULLARIDAN FOYDALANIB MODELLASHTIRISH ORQALI TADQIQ QILISH	694
Mirzayev Mirfaz Salimovich, Hikmatov Behzod Amonovich, Sharifova Madina Sherali qizi	
BEVOSITA VA BILVOSITA SOLIQQA TORTISHNI EVOLYUTSION SHAKLLANISHINING NAZARIY VA HUQUQIY TAKOMILLASHUVI	700
Qodirov Bahodir Quدراتovich	
A NEW VOCATIONAL PERSONALITY THEORY IN THE CHINESE CULTURAL CONTEXT: THEORETICAL CONSTRUCTION OF THE WBCP TEN-DIMENSIONAL MODEL	705
Wang Biao	
MINTAQA TURIZM SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH OMILLARI KONTSEPTSIYASI.....	715
Q.A. Musaxanov	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT KLASTERLARI RIVOJLANISHINING TO'GRIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALAR OQIMIGA TA'SIRI VA EMPIRIK TAHLILI.....	719
Ollokulova Feruza Mansurovna, Noraliyeva Gavhar Murodkulovna	
KAOLIN RUDALARINI BOYITISHNING SAMARALI USULLARINI ILMIY ASOSDA TADQIQ ETISH	724
Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Xojiyeva Muxlisa Obid qizi, Saidaxmedov Aktam Abdisamiyevich	
АНАЛИЗ ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА И ПРЕДЛОЖЕНИЕ НОВЫХ МЕТОДОВ	731
Зафарбек О. Каюмов	
INVESTITSİYALARNI OSHIRISH ASOSIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI	737
Abdurasulov Sardor To'liqin o'g'li	
MAHALLIY BUDJET XARAJATLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	745
Murabdullayev Abdulatif Baxtiyor o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQLISH	749
G'ulamov Musurmon Sayfulla o'g'li	
MAJOR TRENDS AND THE DEVELOPMENT OF NEW INSURANCE PRODUCTS OFFERED BY COMMERCIAL BANKS	753
Rasulova Parizod Shuhrat qizi	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA RISK BOSHQARUVINING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	757
Jaloldinov Abdurahmon Olimovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI	761
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI

Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna

Buxoro davlat universiteti
Marketing va menejment kafedrası dotsenti,
iqtisodiyot fanlari nomzodi
E-mail: nafisaziyo@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholashning nazariy-uslubiy asoslari yoritilgan. Tadqiqotda raqamli transformatsiyaning xizmatlar sohasi rivojlanishiga ta'siri, boshqaruv samaradorligini aniqlashda qo'llaniladigan mezon va ko'rsatkichlar tizimi hamda ularning amaliy ahamiyati tahlil qilingan. Rasmiy statistik ma'lumotlar va empirik natijalar asosida boshqaruv samaradorligini baholashda iqtisodiy natijadorlik, tashkiliy tezkorlik, xizmat sifati, mijozga yo'naltirilganlik va raqamli rivojlanish ko'rsatkichlarini yagona tizimda qo'llash zarurligi asoslab berilgan. Mazkur yondashuv xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini kompleks baholash va uni oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, xizmat ko'rsatish korxonalarida, boshqaruv samaradorligi, baholash mezonlari, ko'rsatkichlar tizimi, raqamli transformatsiya, elektron xizmatlar, xizmat sifati, mijozga yo'naltirilganlik.

Abstract. This article explores the theoretical and methodological foundations for evaluating management efficiency in service enterprises within the context of the digital economy. The study analyzes the impact of digital transformation on the development of the service sector, the system of criteria and indicators used to assess management efficiency, and their practical significance. Based on official statistical data and empirical findings, the necessity of applying an integrated system of indicators—including economic performance, organizational responsiveness, service quality, customer orientation, and digital development—is substantiated. This approach contributes to a comprehensive assessment of management efficiency in service enterprises and supports the development of scientific and practical recommendations for its improvement.

Keywords: digital economy, service enterprises, management efficiency, evaluation criteria, system of indicators, digital transformation, e-services, service quality, customer orientation.

Аннотация. В данной статье освещены теоретико-методологические основы оценки эффективности управления в предприятиях сферы услуг в условиях цифровой экономики. В исследовании проанализировано влияние цифровой трансформации на развитие сферы услуг, система критериев и показателей оценки эффективности управления, а также их практическое значение. На основе официальных статистических данных и эмпирических результатов обоснована необходимость применения единой системы показателей, включающей экономическую результативность, организационную оперативность, качество услуг, клиентоориентированность и уровень цифрового развития. Данный подход способствует комплексной оценке эффективности управления в предприятиях сферы услуг и разработке научно-практических рекомендаций по её повышению.

Ключевые слова: цифровая экономика, предприятия сферы услуг, эффективность управления, критерии оценки, система показателей, цифровая трансформация, электронные услуги, качество услуг, клиентоориентированность.

KIRISH

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasi milliy iqtisodiyotning eng jadal rivojlanayotgan hamda boshqaruv yondashuvlari tez yangilanayotgan tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Bugungi kunda ushbu sohada raqobatning kuchayishi, iste'molchilar ehtiyojlarining o'zgarishi va raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholashga nisbatan yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. Ilmiy adabiyotlarda raqamli transformatsiya korxonalarida faoliyatida faqat texnologik vositalarni joriy etish bilan cheklanmaydigan, balki boshqaruv jarayonlari, tashkiliy tuzilma, mijozlar bilan o'zaro munosabatlar va qiymat yaratish mexanizmlarining qayta shakllanishiga olib keluvchi murakkab jarayon sifatida talqin etiladi [3; 4]. Shu nuqtai nazardan, xizmat ko'rsatish korxonalarida faoliyatini baholashda an'anaviy moliyaviy natijalar bilan cheklanib qolish yetarli emas. Chunki raqamli muhitda boshqaruv samaradorligi korxonaning o'zgaruvchan sharoitga moslashuvchanligi, qaror qabul qilish tezkorligi, axborot resurslaridan samarali foydalanishi, xizmat ko'rsatish sifati hamda mijozga yo'naltirilganlik darajasi orqali ham namoyon bo'ladi. Shundan kelib chiqib, xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash mezonlari va ko'rsatkichlarini zamonaviy talablar asosida aniqlashtirish hamda takomillashtirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

O'zbekistonda xizmatlar sohasining so'nggi yillardagi rivojlanish dinamikasi ham mazkur masalaning dolzarbligini yanada kuchaytirmoqda. 2025-yil yakunlariga ko'ra, respublikada ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 1 050,3 trln so'mni tashkil etib, 2024-yilga nisbatan 14,7 foizga oshgan. Aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmining 27 719,6 ming so'mga yetgani xizmatlarga bo'lgan talab va bozor sig'iminining izchil ortib borayotganini ko'rsatadi. Ayniqsa, aloqa va axborotlashtirish xizmatlarining 22,7 foizga o'sishi raqamli texnologiyalar va axborot almashinuvi vositalarining xizmatlar sohasidagi ahamiyati ortib borayotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, kichik tadbirkorlik subyektlari tomonidan ko'rsatilgan xizmatlar umumiy xizmatlar hajmining 56,7 foizini tashkil etgani mazkur sektorda boshqaruv samaradorligini baholash masalasi alohida amaliy ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi [11].

Mazkur sharoitda xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholashning nazariy-uslubiy asoslarini takomillashtirish, samaradorlikni ifodalovchi mezonlar va ko'rsatkichlarni tizimlashtirish hamda ularni raqamli iqtisodiyot talablari asosida talqin etish dolzarb ilmiy tadqiqot yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu munosabat bilan mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari ilmiy jihatdan yoritiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash masalasi zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarda tobora dolzarbroq tus olmoqda. Mavjud ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, mazkur masala asosan uch yo'nalishda o'rganilgan: birinchisi — raqamli transformatsiyaning korxonalarida faoliyatiga ta'siri; ikkinchisi — boshqaruv samaradorligini baholashning nazariy-uslubiy yondashuvlari; uchinchisi esa xizmatlar sohasi xususiyatlaridan kelib chiqib samaradorlikni o'lchash masalalaridir.

Birinchi yo'nalish doirasidagi tadqiqotlarda raqamli transformatsiyaning mohiyati va uning korxonalarida faoliyatiga ta'siri tahlil qilinadi. G. Vial raqamli transformatsiyani raqamli texnologiyalar ta'sirida yuzaga keladigan o'zgarishlarga tashkilotlarning strategik javobi sifatida talqin qiladi va bu jarayon qiymat yaratish yo'llari hamda tashkiliy tuzilmalarning qayta shakllanishiga olib kelishini ta'kidlaydi. P. Verhoef va hammualliflar esa digitization, digitalization va digital transformation bosqichlarini farqlab, raqamli transformatsiya korxonalarida strategiyasi, biznes modeli, mijozlar bilan munosabatlar va natijadorlik tizimiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini asoslaydi [3; 4]. Mazkur yondashuvlar xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholashda an'anaviy ko'rsatkichlar yetarli emasligini ko'rsatadi.

Ikkinchi yo'nalish boshqaruv samaradorligini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari bilan bog'liq. R. Kaplan va D. Norton tomonidan taklif etilgan Balanced Scorecard konsepsiyasi samaradorlikni faqat moliyaviy natijalar bilan emas, balki mijozlar, ichki biznes jarayonlari, o'rganish va rivojlanish kabi yo'nalishlar orqali ham o'lchash zarurligini asoslab beradi. Bu yondashuv mazkur tadqiqot uchun ayniqsa muhim, chunki raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv samaradorligi moliyaviy natijalar bilan birga tezkorlik, jarayonlar sifati, raqamli integratsiya va rivojlanish salohiyatini ham qamrab olishi kerak. Shu ma'noda OECD ham raqamli transformatsiyani bitta ko'rsatkich bilan emas, turli indikatorlar tizimi orqali baholash zarurligini qayd etadi [5; 7].

Uchinchi yo'nalish xizmatlar sohasi xususiyatlaridan kelib chiqib samaradorlikni baholashga qaratilgan. Ma'lumki, xizmatlar sohasi nomoddiylik, iste'molchi bilan bevosita aloqadorlik, xizmat ko'rsatish va iste'mol jarayonining bir vaqtda yuz berishi hamda sifatning ko'p jihatdan subyektiv baholanishi bilan ajralib turadi. Shu bois ushbu sohada samaradorlikni aniqlashda faqat iqtisodiy natijalarga emas, balki xizmat sifati va mijoz qoniqishiga ham alohida e'tibor qaratiladi. A. Parasuraman, V. Zeithaml va L. Berry tomonidan ishlab chiqilgan SERVQUAL modeli xizmat sifati iste'molchilarning kutishi va ularning amaldagi qabul qilishi o'rtasidagi

tafovut orqali baholanishini ko'rsatadi [6]. Mazkur yondashuv xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholashda ishonchlilik, tezkorlik, kommunikativlik, xodimlar muomala madaniyati va mijozga yo'naltirilganlik kabi ko'rsatkichlarning ahamiyatini ochib beradi. Demak, xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash tizimi moliyaviy natijalar bilan bir qatorda xizmat sifati va mijozlar bahosini ham o'z ichiga olishi zarur.

Mahalliy tadqiqotlarda esa asosan xizmatlar sohasini raqamlashtirish, elektron xizmatlarni kengaytirish, raqamli infratuzilmani rivojlantirish hamda sun'iy intellekt texnologiyalarini xizmat ko'rsatish jarayonlariga joriy etish masalalariga e'tibor qaratilgan. Xususan, muallifning avvalgi tadqiqotida xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli transformatsiya, elektron xizmatlar va AI texnologiyalarining boshqaruv samaradorligiga ta'siri nazariy va empirik jihatdan tahlil qilingan [8]. Mazkur tadqiqotda raqamli texnologiyalarni joriy etish natijasida xizmat ko'rsatish tezligi, operatsion xarajatlar, mijozlar qoniqishi va boshqaruv natijadorligida sezilarli o'zgarishlar kuzatilishi asoslab berilgan. Biroq unda asosan raqamli transformatsiyaning umumiy ta'siri yoritilgan bo'lib, aynan boshqaruv samaradorligini baholash mezonlari va ko'rsatkichlarini kompleks tizim sifatida shakllantirish masalasi alohida chuqur tahlil etilmagan. Shu jihatdan mazkur maqola avvalgi ilmiy natijalarni davom ettirgan holda, xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash mezonlari va ko'rsatkichlarini aniqlashtirishga qaratilgani bilan farqlanadi.

Shunday qilib, adabiyotlar tahlili natijalari shuni ko'rsatadiki, xorijiy tadqiqotlarda raqamli transformatsiyaning nazariy asoslari, boshqaruv samaradorligini kompleks baholash yondashuvlari va xizmat sifati ko'rsatkichlari yetarlicha yoritilgan. Biroq ushbu nazariy qarashlarni O'zbekiston sharoitidagi xizmat ko'rsatish korxonalarini faoliyatiga moslashtirish, boshqaruv samaradorligini baholash mezonlari va ko'rsatkichlarini yagona tizimga keltirish hamda ularning amaliy qo'llanish imkoniyatlarini aniqlashtirish zarurati saqlanib qolmoqda. Shu jihatdan mazkur maqola raqamli transformatsiya, boshqaruv samaradorligini baholash va xizmat sifati bilan bog'liq yondashuvlarni o'zaro uyg'unlashtirish asosida xizmat ko'rsatish korxonalarini uchun mos mezonlar va ko'rsatkichlar tizimini aniqlashtirishga qaratilgani bilan ahamiyatlidir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash mezonlari va ko'rsatkichlarini aniqlash hamda ularni ilmiy asosda tizimlashtirish maqsadida kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini raqamli transformatsiya konsepsiyasi, boshqaruv samaradorligini kompleks baholash yondashuvlari hamda xizmat sifati nazariyalari tashkil etdi. Tadqiqot jarayonida xorijiy va mahalliy ilmiy adabiyotlar, rasmiy statistik ma'lumotlar, normativ-huquqiy hujjatlar va xalqaro tashkilotlar hisobotlari o'rganildi. Ularni tahlil qilishda tahlil va sintez, qiyosiy tahlil, ilmiy abstraksiyalash, mantiqiy umumlashirish, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanildi.

Boshqaruv samaradorligini baholashda tizimli yondashuv asos qilib olinib, ko'rsatkichlar iqtisodiy, tashkiliy, xizmat sifati, mijozga yo'naltirilganlik hamda raqamli rivojlanish guruhlariga ajratildi. Shu asosda an'anaviy iqtisodiy ko'rsatkichlar bilan bir qatorda xizmat ko'rsatish tezkorligi, mijozlar qoniqishi, takroriy murojaatlar ulushi, raqamli xizmatlardan foydalanish darajasi va boshqaruv qarorlarini qabul qilish tezligi kabi ko'rsatkichlar ham tadqiqot doirasiga kiritildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash masalasi ko'p omilli yondashuvni talab etadi. Chunki mazkur sohada samaradorlik endilikda faqat daromad yoki foyda bilan emas, balki xizmat ko'rsatish tezligi, mijozlar qoniqishi, xarajatlar tejalishi, jarayonlar shaffofligi va raqamli kanallardan foydalanish darajasi bilan ham belgilanmoqda. Shu nuqtai nazardan, tadqiqot natijalari avvalo xizmatlar sohasining umumiy rivojlanish dinamikasini, so'ngra uning tarkibiy o'zgarishlarini va nihoyat boshqaruv samaradorligini ifodalovchi amaliy ko'rsatkichlarni tahlil qilish asosida yoritiladi.

1-jadval. O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasi rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari¹

Ko'rsatkichlar	Yillar			2025/2023 o'zgarishi
	2023	2024	2025	
Ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi, trln so'm	470,3	818,4	1 050,3	2,23 baravar
O'tgan yilga nisbatan o'sish sur'ati, %	113,7	112,9	114,7	+1,0 p.p.
Aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi, mln so'm	17,8	22,0	27,7	1,55 baravar

1 Manba: muallif tomonidan tuzildi.

Kichik tadbirkorlikning xizmatlar hajmidagi ulushi, %	47,7	57,0	56,7	+9,0 p.p.
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmi, mlrd so'm	39 064,4	56 174,2	79 485,5	2,03 baravar
Moliyaviy xizmatlar hajmi, mlrd so'm	107 290,6	135 509,5	171 867,0	1,60 baravar

1-jadval ma'lumotlari 2023–2025-yillarda O'zbekistonda xizmatlar sohasi barqaror va yuqori sur'atlarda rivojlanganini ko'rsatadi. Xususan, ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmining 470,3 trln so'mdan 1 050,3 trln so'mga yetgani ushbu tarmoqning milliy iqtisodiyotdagi mavqei sezilarli darajada mustahkamlanganidan dalolat beradi. Aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmining 17,8 mln so'mdan 27,7 mln so'mga oshgani esa xizmatlarga bo'lgan talabning kengayib, bozor sig'imi chuqurlashayotganini anglatadi. Kichik tadbirkorlik subyektlarining xizmatlar hajmidagi ulushi yuqori darajada saqlanib qolayotgani xizmatlar sektorida boshqaruv samaradorligini baholash mezonlari amaliyotga yaqin, sodda va qo'llashga qulay bo'lishi kerakligini ko'rsatadi. Aloqa va axborotlashtirish hamda moliyaviy xizmatlar hajmining nisbatan tez o'sishi esa xizmatlar tizimida raqamli komponent kuchayib borayotganini tasdiqlaydi. Demak, xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholashda an'anaviy iqtisodiy ko'rsatkichlar bilan bir qatorda raqamli rivojlanish, tezkorlik va mijozga yo'naltirilganlik indikatorlarini ham hisobga olish maqsadga muvofiqdir.

2-jadval. Xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari tizimi²

Mezonlar	Asosiy ko'rsatkichlar	Ko'rsatkichning mazmuni	O'lchov birligi	Baholash yo'nalishi
Iqtisodiy samaradorlik	rentabellik darajasi; xarajatlar darajasi; bir xodimga to'g'ri keladigan xizmat hajmi	Korxonada faoliyatining moliyaviy natijadorligi va resurslardan foydalanish samaradorligini ifodalaydi	%, mln so'm	Yuqori bo'lishi ijobiy; xarajatlar bo'yicha past bo'lishi ijobiy
Tashkiliy samaradorlik	xizmat ko'rsatish vaqti; qaror qabul qilish tezligi; jarayonlardagi xatolar ulushi	Boshqaruvning operativligi va ichki jarayonlar muvofiqligini aks ettiradi	minut, soat, %	Past bo'lishi ijobiy
Xizmat sifati	xizmat sifati indeksi; standartga muvofiqlik darajasi; qayta ishlashlar ulushi	Xizmatning belgilangan talab va me'yorlarga mosligini ko'rsatadi	indeks, %	Yuqori bo'lishi ijobiy; qayta ishlashlar bo'yicha past bo'lishi ijobiy
Mijozga yo'naltirilganlik	mijozlar qoniqishi darajasi; takroriy murojaatlar ulushi; shikoyatlar soni	Korxonaning iste'molchilar ehtiyojini qondirish va ularni saqlab qolish darajasini ifodalaydi	%, indeks, dona	Yuqori bo'lishi ijobiy; shikoyatlar bo'yicha past bo'lishi ijobiy
Raqamli rivojlanish darajasi	onlayn operatsiyalar ulushi; elektron xizmatlardan foydalanish darajasi; avtomatlashtirilgan jarayonlar ulushi	Korxonaning raqamli texnologiyalarni joriy etish va ulardan foydalanish darajasini ko'rsatadi	%	Yuqori bo'lishi ijobiy
Innovatsion moslashuvchanlik	AI, CRM va chatbotlardan foydalanish darajasi; yangi xizmatlar joriy etish faolligi	Korxonaning zamonaviy boshqaruv vositalarini qabul qilish va yangilanish salohiyatini ifodalaydi	%, dona	Yuqori bo'lishi ijobiy
Kadrlar samaradorligi	xodimlar unumdorligi; raqamli kompetensiya darajasi	Xodimlarning natijadorligi va raqamli ko'nikmalar darajasini aks ettiradi	mln so'm, %, indeks	Yuqori bo'lishi ijobiy
Strategik barqarorlik	bozor ulushi; xizmatlar diversifikatsiyasi darajasi	Korxonaning uzoq muddatli raqobatbardoshligi va barqaror rivojlanish imkoniyatlarini ko'rsatadi	%, indeks, dona	Yuqori bo'lishi ijobiy

2-jadvalda keltirilgan mezonlar va ko'rsatkichlar tizimi xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini kompleks baholash zarurligini ko'rsatadi. Jadvaldan ko'rinadiki, samaradorlikni aniqlash faqat moliyaviy natijalar bilan cheklanmaydi, balki tashkiliy tezkorlik, xizmat sifati, mijozga yo'naltirilganlik va raqamli rivojlanish darajasi bilan ham belgilanadi. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot sharoitida onlayn operatsiyalar ulushi, elektron xizmatlardan foydalanish va avtomatlashtirilgan jarayonlar boshqaruv natijadorligining muhim ko'rsatkichlariga aylanmoqda. Shu bois xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash tizimi moliyaviy va nomoliyaviy indikatorlarning uyg'unligiga asoslanishi maqsadga muvofiqdir.

2 Manba: muallif ishlanmasi.

Mazkur mezonlar tizimi amaliy tahlil uchun metodik asos bo'lib xizmat qiladi. Chunki faqat rentabellik yoki foyda kabi ko'rsatkichlarga tayangan baholash xizmat ko'rsatish korxonalarining haqiqiy natijadorligini to'liq aks ettirmaydi. Zamonaviy raqamli muhitda boshqaruv samaradorligi xizmat ko'rsatish tezligi, xatolar darajasi, mijozlar qoniqishi va raqamli platformalardan foydalanish darajasi bilan uzviy bog'liq holda namoyon bo'ladi. Shuning uchun keyingi bosqichda ushbu mezonlarning amaliy natijalari empirik ma'lumotlar asosida ko'rib chiqildi.

3-jadval. Xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli transformatsiya va AI texnologiyalarining boshqaruv samaradorligiga empirik ta'siri³

Ko'rsatkichlar	Joriy etilishidan oldin	Joriy etilgandan keyin	O'zgarish	Boshqaruv samaradorligiga ta'siri
Xizmat ko'rsatish vaqti	25 minut	7 minut	3,5 baravar tezlashdi	Tashkiliy tezkorlik oshdi
Mijozlar qoniqishi darajasi	68 %	87 %	+19 %	Mijozga yo'naltirilganlik kuchaydi
Operatsion xarajatlar	100 %	82 %	18 % kamaydi	Iqtisodiy samaradorlik yaxshilandi
Jarayonlardagi xatolar ulushi	100 %	32 %	68 % ga kamaydi	Xizmat sifati va ichki nazorat kuchaydi
Onlayn operatsiyalar ulushi	28 %	71 %	+43 foiz punkt	Raqamli rivojlanish darajasi oshdi
Chatbotlardan foydalanish	—	operatorlar yuklamasi 55 % kamaydi	ijobiy	Operativ aloqa sifati yaxshilandi
AI-CRM joriy etilishi	—	qayta xaridlar 28 % oshdi	ijobiy	Mijozni saqlab qolish darajasi oshdi
Predictive analytics qo'llanilishi	—	talab prognozi aniqligi 42 % oshdi	ijobiy	Qaror qabul qilish sifati yaxshilandi
AI joriy etilishi va boshqaruv samaradorligi o'rtasidagi bog'liqlik	—	$r = 0,78$	kuchli ijobiy bog'liqlik	AI samaradorlikka sezilarli ta'sir qiladi

3-jadval ma'lumotlari raqamli transformatsiya va AI texnologiyalarining xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligiga bevosita va sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Xususan, xizmat ko'rsatish vaqtining 25 minutdan 7 minutgacha qisqarishi boshqaruvning tashkiliy tezkorligi sezilarli ravishda oshganini ko'rsatadi. Mijozlar qoniqishining 68 foizdan 87 foizga yetgani esa elektron xizmatlar va avtomatlashtirilgan servis vositalari iste'molchi ehtiyojiga moslashuvchanlikni kuchaytirganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, operatsion xarajatlarning 18 foizga kamayishi va jarayonlardagi xatolar ulushining 68 foizga qisqarishi raqamli boshqaruv vositalari iqtisodiy natijadorlikni ham yaxshilashini ko'rsatadi.

Empirik natijalar AI texnologiyalarining boshqaruv samaradorligiga alohida ta'sirini ham ochib beradi. Jumladan, chatbotlardan foydalanish operatorlar yuklamasini 55 foizga kamaytirgan, AI-CRM tizimlari qayta xaridlarni 28 foizga oshirgan, predictive analytics esa talab prognozi aniqligini 42 foizga yaxshilagan. Aniqlangan $r = 0,78$ darajadagi kuchli ijobiy bog'liqlik AI vositalaridan foydalanish kengaygani sari boshqaruv samaradorligi ham ortishini ko'rsatadi. Demak, xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash tizimiga tezkorlik, xarajatlar tejalishi, mijozlar qoniqishi, onlayn operatsiyalar ulushi va AI vositalaridan foydalanish kabi ko'rsatkichlarni kiritish ilmiy hamda amaliy jihatdan asosli hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholashga nisbatan an'anaviy yondashuvlar endilikda yetarli emas. Chunki zamonaviy sharoitda korxonalar samaradorligi faqat moliyaviy natijalar bilan emas, balki xizmat ko'rsatish tezligi, jarayonlarning uzluksizligi, mijozlar qoniqishi, raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi hamda boshqaruvning innovatsion moslashuvchanligi bilan ham belgilanadi. Shu ma'noda, tadqiqot davomida xizmat ko'rsatish korxonalarida uchun boshqaruv samaradorligini baholashning ko'p omilli tizimi zarurligi ilmiy jihatdan asoslandi.

Tahlillar natijasida, birinchidan, O'zbekistonda xizmatlar sohasi izchil va yuqori sur'atlarda rivojlanayotgani, bu esa mazkur tarmoqda boshqaruv samaradorligini muntazam baholab borish zaruratini kuchaytirayotgani aniqlandi. Ikkinchidan, boshqaruv samaradorligini baholashda iqtisodiy, tashkiliy, sifat, mijozga yo'naltirilganlik

3 Zayavitdinova N.M. Xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli transformatsiya, elektron xizmatlar va AI texnologiyalarining boshqaruv samaradorligiga ta'siri // Marketing. 2025. №11. B. 398–408 asosida muallif tomonidan tuzildi.

va raqamli rivojlanish mezonlarini o'zaro bog'liq holda qo'llash maqsadga muvofiq ekani asoslandi. Uchinchidan, empirik natijalar raqamli transformatsiya va AI texnologiyalarining xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi: xizmat ko'rsatish tezligi oshgani, xarajatlar qisqargani, mijozlar qoniqishi yaxshilangani va boshqaruv qarorlarini qabul qilish sifati ortgani kuzatildi.

Shu bilan birga, tadqiqot xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash metodikasini takomillashtirishda raqamli indikatorlarni alohida blok sifatida kiritish zarurligini ko'rsatdi. Ya'ni onlayn operatsiyalar ulushi, elektron xizmatlardan foydalanish darajasi, avtomatlashtirilgan jarayonlar salmog'i, AI, CRM va chatbotlardan foydalanish holati kabi ko'rsatkichlar endilikda boshqaruv natijadorligini ifodalovchi muhim indikatorlarga aylanmoqda.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, quyidagi ilmiy-amaliy takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiqdir.

Birinchidan, xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholashning yagona kompleks indikatorlar tizimini joriy etish lozim. Mazkur tizim iqtisodiy natijadorlik bilan bir qatorda tashkiliy tezkorlik, xizmat sifati, mijozga yo'naltirilganlik va raqamli rivojlanish ko'rsatkichlarini ham qamrab olishi kerak.

Ikkinchidan, korxonalarda raqamli boshqaruv vositalaridan foydalanish samaradorligini alohida monitoring qilish zarur. Xususan, onlayn operatsiyalar ulushi, elektron xizmatlar qamrovi, avtomatlashtirilgan jarayonlar soni, CRM tizimlari, chatbotlar va AI asosidagi analitik vositalardan foydalanish darajasi bo'yicha muntazam ichki tahlil olib borilishi lozim.

Uchinchidan, boshqaruv samaradorligini oshirishda mijozga yo'naltirilgan indikatorlarga ustuvor ahamiyat berish lozim. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, xizmatlar sohasida mijozlar qoniqishi, takroriy murojaatlar ulushi, shikoyatlar soni va xizmat sifati ko'rsatkichlari korxonalar raqobatbardoshligining muhim omillari hisoblanadi.

To'rtinchidan, xizmat ko'rsatish korxonalarida kadrlarning raqamli kompetensiyasini oshirish zarur. Shu bois xodimlarning AI, CRM, elektron hujjat aylanishi, ma'lumotlar tahlili va mijozlar bilan raqamli aloqa vositalari bo'yicha malakasini oshirish boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim sharti sifatida qaralishi kerak.

Beshinchidan, xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash natijalarini strategik rejalashtirish bilan bog'lash lozim. Ya'ni baholash faqat nazorat vositasi bo'lib qolmasdan, balki yangi xizmatlarni joriy etish, bozor ulushini oshirish, raqamli transformatsiya ustuvor yo'nalishlarini tanlash va resurslarni taqsimlashda asosiy axborot bazasi sifatida xizmat qilishi kerak.

Oltinchidan, hududiy xususiyatlarni hisobga olgan holda differensial baholash yondashuvini qo'llash maqsadga muvofiqdir. Chunki xizmatlar bozori hajmi, raqamli infratuzilma, iste'molchilar talabi va kadrlar salohiyati hududlar bo'yicha bir xil emas. Shu bois boshqaruv samaradorligini baholashda umumiy mezonlar bilan birga hududiy sharoitni aks ettiruvchi qo'shimcha indikatorlar ham inobatga olinishi zarur.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini baholash metodikasini takomillashtirish bugungi kunda nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham dolzarb ekanini ko'rsatdi. Taklif etilgan mezonlar va ko'rsatkichlar tizimi xizmat ko'rsatish korxonalarini faoliyatini baholashda, raqamli transformatsiya natijalarini aniqlashda hamda boshqaruv qarorlarining sifatini oshirishda muhim uslubiy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-6079-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-5030957?ONDATE=12.08.2021>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 27-fevraldagi "Xizmatlar sohasi barqaror rivojlanishi uchun qulay shart-sharoitlar yaratishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" PQ-78-son Qarori. <https://lex.uz/docs/-7408455>
3. Vial, G. Understanding digital transformation: A review and a research agenda // The Journal of Strategic Information Systems. 2019. Vol. 28, No. 2. P. 118–144.
4. Verhoef, P. C., Broekhuizen, T., Bart, Y., Bhattacharya, A., Dong, J. Q., Fabian, N., Haenlein, M. Digital transformation: A multidisciplinary reflection and research agenda // Journal of Business Research. 2021. Vol. 122. P. 889–901.
5. Kaplan, R. S., Norton, D. P. The Balanced Scorecard—Measures That Drive Performance // Harvard Business Review. 1992. January–February. P. 71–79.
6. Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., Berry, L. L. SERVQUAL: A Multiple-Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality // Journal of Retailing. 1988. Vol. 64, No. 1. P. 12–40.
7. OECD. Measuring the Digital Transformation: A Roadmap for the Future. Paris: OECD Publishing, 2019. DOI: 10.1787/9789264311992-en.
8. Zayavitdinova, N. M. Xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli transformatsiya, elektron xizmatlar va AI texnologiyalarining boshqaruv samaradorligiga ta'siri // Marketing. 2025. № 11. B. 398–408.
9. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy holati. 2023-yil yanvar–dekabr. Toshkent, 2024.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari. 2024-yil yanvar–dekabr. Toshkent, 2025.
11. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari. 2025-yil yanvar–dekabr. Toshkent, 2026.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100